

Kursplan

för kurs på avancerad nivå

Specialpedagogik som tvärvetenskap

Special Education in an Interdisciplinary Perspective

30.0 Högskolepoäng

30.0 ECTS credits

Kurskod:	UQ11SL
Gäller från:	HT 2010
Fastställd:	2010-05-26
Institution	Specialpedagogiska institutionen
Huvudområde:	Specialpedagogik
Fördjupning:	A1N - Avancerad nivå, har endast kurs/er på grundnivå som förkunskapskrav

Beslut

Kursen ges inom ramen för speciallärarprogrammet, 90 hp, huvudområde är specialpedagogik.

Kursansvarig institution är Specialpedagogiska institutionen vid Stockholms universitet. Denna kursplan är fastställd av institutionsstyrelsen 2010-05-26 och godkänd av Lärarutbildningsnämnden (del.) att ingå i speciallärarprogrammet 2010-06-22.

Kursplanen är giltig fr.o.m. termin H10.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

För tillträde till kursen krävs att studenten är antagen till speciallärarprogrammet. Följande förkunskapskrav (särskild behörighet) gäller:

- Avlagd lärarexamen med inriktning mot språk-, skriv-, läs- eller matematikutveckling, t ex lågstadielärarexamen, mellanstadielärarexamen, 1-7 SvSo - lärarexamen, 1-7 MaNo -lärarexamen, lärarexamen med inriktning mot svenska eller matematik för tidiga åldrar. Annan avlagd lärarexamen med svenska eller matematik, t ex ämneslärarexamen i svenska eller matematik, gymnasielärarexamen i svenska eller matematik, 4-9 lärarexamen med inriktning mot svenska eller matematik, lärarexamen med inriktning mot svenska eller matematik för senare åldrar. Alternativt annan avlagd lärarexamen kompletterad med motsvarande kunskaper inom språk- eller matematikområdet

- Minst tre års yrkeserfarenhet på minst halvtid av undervisning/pedagogiskt arbete inom undervisningsämnena/områdena svenska, svenska som andraspråk, svenska som andraspråk för döva/teckenspråk eller matematik efter lärarexamen.

- Att studenten i sin lärarexamen eller efter sin lärarexamen skrivit ett självständigt arbete (examensarbete) eller en uppsats om minst 15 hp på grundnivå inom relevant kunskaps/ämnesområde.

Kursens uppläggning

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
MOM1	Specialpedagogik som tvärvetenskap	15
MOM2	Specialpedagogiskt perspektiv på lärmiljöer	15

Kursens innehåll

Kursens övergripande syfte är att studenten ur ett specialpedagogiskt perspektiv ska utveckla en kompetens när det gäller att identifiera och problematisera betingelserna för samspelet mellan individ och miljö. Detta

syfte motiveras i sin tur av att specialläraren i sitt yrke ska utveckla relevanta lärmiljöer och pedagogiska verksamheter för barn, ungdomar och vuxna i behov av särskilt stöd.

I kursen integreras vetenskapsteori och metod (6 hp) och verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i form av fältstudier (3 hp).

Delkurs 1 innehåller:

- olika teoretiska traditioner inom det specialpedagogiska forskningsfältet,
- specialpedagogikens funktion och verksamheter, både ur ett nutida och ett historiskt perspektiv,
- funktionshinder, utbildningspolitik och pedagogisk verksamhet,
- makt, normer och diskriminering i relation till aspekter som funktionsnedsättning, social utsatthet m.m.,
- samhällsuppdraget: nationella och internationella styrdokument av relevans för specialpedagogiskt verksamhetsområde.

Delkurs 2 innehåller:

- villkor för elevers utveckling och lärande,
- olika innebörder av inkluderande, segregering, grupp- och individanpassat arbetssätt,
- individuella förutsättningar, funktionshinder i relation till lärmiljöer,
- forskningsmetodik och vetenskapsteori,
- forskningsetiska aspekter,
- fältstudiearbete.

Förväntade studieresultat

Efter genomgången kurs ska studenten kunna:

Delkurs 1

- översiktligt beskriva specialpedagogik som vetenskapligt kunskapsområde,
- ur ett nutida och historiskt perspektiv analysera och kritiskt granska innehållet i samhällsuppdraget i relation till specialpedagogisk verksamhet,
- urskilja problem och frågor av specialpedagogisk relevans på individ-, grupp-, organisations- och samhällsnivå utifrån vald litteratur,
- identifiera och problematisera specialpedagogikens funktion och relationen mellan specialpedagogik som vetenskapligt kunskapsområde och olika specialpedagogiska verksamhetsområden.

Delkurs 2

- utifrån olika strukturella aspekter och olika synsätt på utveckling, lärande och lärmiljöer identifiera och problematisera hinder och möjligheter för samspelet mellan individ och sammanhang/miljö,
- med hjälp av forskningsmetodiska redskap och på ett vetenskapligt systematiskt och kritiskt granskande sätt observera och analysera innebörder och variationer i olika lärmiljöers förmåga att anpassa sig till individens förutsättningar samt relatera detta till vetenskapliga teoretiska utgångspunkter,
- på ett vetenskapligt sätt, muntligt och skriftligt, avrapportera en fältstudie.

Undervisning

Undervisningen organiseras genom föreläsningar, litteraturseminarier, verksamhetsförlagd (VFU) utbildning i form av fältstudier samt skriftliga gruppvisa och individuella arbeten.

Under kursens gång ges studenterna möjlighet att påverka kursens arbetssätt. En utvärdering sker i slutet av kursen.

Kunskapskontroll och examination

Delkurs 1 examineras dels genom en muntligt och skriftligt presenterad gruppuppgift och dels genom en individuell skriftlig examinationsuppgift.

Delkurs 2 examineras dels genom en individuell skriftlig uppsats och dels genom en fältstudierapport utförd som gruppuppgift. Det senare arbetet redovisas även muntligt.

Betygsättning på delkurser och kurs sker enligt en sjugradig målrelaterad betygsskala:

- A = Utmärkt
- B = Mycket bra
- C = Bra
- D = Tillfredsställande
- E = Tillräckligt
- Fx = Otillräckligt

F = Helt otillräckligt

Kursens betygskriterier delas ut vid kursstart.

För att få slutbetyg på hela kursen krävs lägst betyget E på samtliga delkurser samt fullgjord och godkänd VFU i form av fältstudier.

För att få betyg på delkurs krävs lägst betyget E samt för gruppexaminationer betyget G. För gruppexaminationer ges endast betyget G (godkänt) eller U (underkänt).

Studerande som fått betyget Fx eller F på ett prov har rätt att genomgå minst fyra ytterligare prov så länge kursen ges för att uppnå lägst betyget E.

Studerande som fått lägst betyget E på prov får inte genomgå förnyat prov för högre betyg.

Studerande som fått betyget Fx eller F på ett prov två gånger av en examiner, har rätt att begära att en annan examiner utses för att bestämma betyg på provet. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen.

Student som underkänts i VFU har rätt att ånyo genomgå delkurs(er) med tillhörande VFU, dock högst en gång.

Studerande kan begära att examination enligt denna kursplan genomförs högst tre gånger under en tvåårsperiod efter det att kursplanen slutat gälla. Framställan härom ska göras till institutionsstyrelsen. Med prov jämföras också andra obligatoriska moment eller delmoment i kursen.

Övergångsbestämmelser

Om kursinnehållet väsentligen ändrats har studenten rätt att under en tvåårsperiod, vid ordinarie examinationstillfällen, examineras enligt denna kursplan.

Kurslitteratur

Delkurs 1

Ahlberg, A. (2009). *Specialpedagogik - en mångfacetterad utmaning*. Studentlitteratur: Lund. (Valda delar ca 150 s.).

Allan, J. (2003). *Inclusion, Participation and Democracy: What is the purpose?* (Kap 1 & 11, 35 s.)

Assarson, I. (2009). *Utmaningar i en skola för alla - några filosofiska trådar*. Stockholm: Liber. (Del I, ca 100 s.)

Barron, K. (Red.) (2004). *Genus och funktionshinder*. Lund: Studentlitteratur. (Kap 1, 2, 3 & 5, ca 140 s.)

Forsberg, E., & Wallin, E. (2006). *Skolans kontrollregim - ett kontraproduktivt system för styrnin? : En antologi*. Stockholm: HLS förlag. (Valda delar ca 100 s.)

Gustafsson, J. E., & Myrberg, E. (2002). *Ekonomiska resursers betydelse för pedagogiska resultat*. Skolverket. (Kap. 4, 29 s.)

Heimdahl Mattson, E. (2001). Inclusive Strategies and Bureaucratic Organisations in Integrated and Segregated School Systems. *Scandinavian Journal of Disability Research*. 3. 1, 31 □ 55. (24 s.)

Helldin, R. (2007). Klass, kultur och inkludering. En pedagogisk brännpunkt för framtidens specialpedagogiska forskning. *Pedagogisk forskning i Sverige*, 12 (2), s. 119-134.

Helldin, R., & Sahlin, B. (Red.) (2010). *Etik i specialpedagogisk verksamhet: En fråga om perspektiv*. Lund: Studentlitteratur. (Kap 1, 2 & 6, ca 60 s.)

Nilholm, C., & Björck-Åkesson E. (Red.) (2007). *Reflektioner kring specialpedagogik: sex professorer om forskningsområdet och forskningsfronterna*. Stockholm: Vetenskapsrådet. (114 s.).

Skidmore, D. (2004). *Inclusion: The dynamic of school development*. Open University Press. (140 s.)

Skrtic, T. M. (2005). A Political Economy of Learning Disabilities. *Learning Disability Quarterly*. 28. 149□155. (6 s.)

Social Rapport 2006: Utsatthet bland barn och unga. (Kap 7 ca 54 s.)

Tetler, S. (2004). Den rummelige skole: Om paradokser, dilemmaer og udfordringer. I J. Andersen (Red.), *Den rummelige skole: Et fælles ansvar*. Vejle: Kroghs Forlag. (7 s.)

Westling Allodi, M. (2007). Equal Opportunities in Educational Systems: The case of Sweden. *European Journal of Education*, 42 (1), s. 133-146.

Utöver detta läses i delkurs 1 ca 300 sid metodlitteratur från valbar metodlista samt två aktuella avhandlingar (ca 400 sidor) som väljs i samråd med kursansvarig lärare. Dessutom tillkommer ca 300 sidor litteratur i form av artiklar och valfria rapporter.

Delkurs 2

Ahlberg, A. (2001): *Lärande och delaktighet*. Lund: Studentlitteratur. (173 s.)

Asklan, L., & Sataoen, S. O. (2003). *Utvecklingspsykologiska perspektiv på barns uppväxt*. Stockholm: Liber. (Valda delar ca 100 s.)

Broberg, A., Almqvist, K., & Tjus, T. (2003). *Klinisk barnpsykologi. Utveckling på avvägar*. Stockholm: Natur & Kultur. (Del 1: Allmänna aspekter och teoretiska aspekter på psykisk ohälsa hos barn, s. 29-53)

Brown, A. L. (1992). Design experiments: Theoretical and methodological challenges in creating complex interventions in classroom settings. *The Journal of the Learning Sciences* 2, 141-178.

Bunar, N. (2010). Nyanlända och lärande: En forskningsöversikt om nyanlända elever i den svenska skolan. *Vetenskapsrådets rapportserie 6:2010*. Stockholm: Vetenskapsrådet. (Kap. 1 + valbara delar, ca 60 s.)

Cole, M., & Wertsch J. V. (1996). *Beyond the Individual-Social antimony in Discussion of Piaget and Vygotskij*. Prometheus Research Group. (7 s.)

Dysthe, O. (Red). (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur. (Valda delar ca 100 s.)

Fischbein, S. (2007). Kognitiva och utvecklingspsykologiska perspektiv på barn i tidiga skolåren. I *Mål för alla. Perspektiv på nationella utbildningsmål för tidiga skolår*. Stockholm: Skolverket. (60 s.)

Fylling, I., & Tveit Sandvin, J. (1999). The role of parents in special education: The notion of partnership revised. *European Journal of Education*, Vol.14, No.2, 144-157.

Helldin, R., & Sahlin, B. (Red.) (2010). *Etik i specialpedagogisk verksamhet: en fråga om perspektiv*. Lund: Studentlitteratur. (kap 9, ca 20 s.)

Hjörne, E., & Säljö, R. (2008). *Att platsa i en skola för alla. Elevehälsa och förhandling om normalitet i den svenska skolan*. Stockholm: Norstedts akademiska förlag. (ca 170 s.)

Kozulin, A. (2004). Vygotsky's theory in the classroom: Introduction, *European Journal of Psychology of Education* 19, s. 3-7.

Marton, F., & Pang, M. F. (2006). On Some Necessary Conditions of Learning. *The Journal of the Learning Sciences*, 15(2), 193-220.

Myrberg, M. (2007). *Dyslexi: Pocketerad populärvetenskap*. Stockholm: Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté. (100 s.)

Nuthall, G. (2004). Relating classroom teaching to student learning: A critical analysis of why research has failed to bridge the theory-practice gap. *Harvard educational review*, 74 (3), 273-306.

Preisler, G., Tvingstedt, A-L., & Ahlström, M. (2005). *Interviews with deaf children about their experiences using cochlear implants*. American Annals of the Deaf. V. 150, 3. (7 s.)

Roll-Pettersson, L. (2008). Teacher's Perceived Efficacy and the Inclusion of a Pupil with Dyslexia or Mild Mental Retardation: Findings from Sweden. *Education and Training in Developmental*

Disabilities, 2008, 43(2), 174-185

Stigler, J. W., & Hiebert, J. (1999). *The teaching gap. Best ideas from the world's teachers for improving education in the classroom*. New York: Free Press. (150 s.)

Utöver detta läses i delkurs 2 ca 300 sid metodlitteratur från valbar metodlista samt två aktuella avhandlingar (ca 400 sidor) som väljs i samråd med kursansvarig lärare. Dessutom tillkommer ca 200 sidor litteratur i form av artiklar och valfria rapporter.

Arbetsmaterial

International classification of Functioning, Disability and Health (ICF). (2001). Geneva: WHO.

Paulsson, K., & Stenberg, L. (2009). *Särskild, särskild eller avskild? Om skolsituationen för elever med rörelsehinder*. <http://www.ungarbu-are.se>

Paulsson, K., Magnusson, B., Stenberg, L., & Ghormi, K. (2010). □ *Visst har jag rätt att..* □. *En handbok om rättigheter i skolan för elever med funktionsnedsättning*. <http://www.ungarbu-are.se>

Salamancadeklarationen. Svenska Unescorådets skriftserie nr 1/2001. (50 s.)

Skolverket (2005). *Handikapp i skolan. Det offentliga skolväsendets möte med funktionshinder från folkskolan till nutid. Rapport 270*. Stockholm: Fritzes. (www.skolverket.se)

Stenhammar, A-M. (2010). *Lyssna på mig! Barn & ungdomar med funktionsnedsättningar vill vara delaktiga i möten med samhällets stödsystem: En systematisk kunskapsöversikt*. Högskolan i Halmstad: Sektionen för hälsa och samhälle.

Dessutom tillkommer olika nationella och internationella styrdokument av relevans för de två delkurserna.

Valbar metodlitteratur om ca 600 sidor (ca 300 sidor per delkurs)

Alvesson, M., & Skoldberg, M. (2008). *Tolkning och reflektion: Vetenskapsfilosofi och kvalitativ metod*. Lund: Studentlitteratur. (597 s.)

Bryman, A. (2006). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber. (200 s.)

Eliasson, A. (2010). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur. (175 s.)

Eliasson, R. (1995). *Forskningsetik och perspektivval*. 2., [omarb. och utvidgade] uppl. Lund: Studentlitteratur. (204 s.)

Fejes, A. & Thornberg, R. (2009). *Handbok i kvalitativ analys*. Stockholm: Liber. (240 s.)

Grimen, H., & Gilje, N. (2007). *Samhällsvetenskapernas förutsättningar*. 3. Uppl. Göteborg: Daidalos. (336 s.)

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur. (370 s.)

Sjöberg, K. (Red.). (1999). *Mer än kalla fakta: Kvalitativ forskning i praktiken*. Lund: Studentlitteratur. (205 s.)